

PK-YRITYS BAROMETRI

Syksy 2008

Alueraportti, Pohjois-Pohjanmaa

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Syksyn 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat yksityisen sektorin myyntiä kunnille.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Toisaalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 11.9.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten myynti kunnille.....	24

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 30 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 15 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Kevään 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet.

Koko maan suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Myös Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiiviset kaikkien tekijöiden suhteen. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen paremmat kuin koko maan kohdalla. Ainoastaan viennin ja tuonnin arvonnousua sekä tuotantokustannusten nousua ennakoii vähäisempi määrä alueella koko maahan verrattuna.

Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla sekä koko maassa matalammalla tasolla kuin keväällä 2008.

Kehittämisen esteet. Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät ja kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan nyt myös hieman suuremmaksi kehittämisen esteeksi Pohjois-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä.

Työllistämisen esteet. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on työvoiman saatavuus, jota yli viidesosa (22%) niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Nyt myös työn sivukulut nousevat työllistämisen esteeksi alueen pk-yrityksille, joilla on tarve työllistää. Kolmanneksi työllistämisen esteeksi nousee kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 21 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Koko maan pk-yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaalla rahoitusta oli ottanut puolestaan 36 prosenttia pk-yrityksistä. Alueella 28 prosenttia sekä koko maassa noin joka viides (22%) toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin sekä käyttöpääomaksi. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (78 %) tai Finnverasta (30%). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 20 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yritysistä.

Pk-yritysten myynti kunnille. Suurin osa sekä koko maan (45%) ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Alueella vastaava lukema on 40 prosenttia. Lisäksi suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (62%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Alueella kaikkia tekijöitä pidetään koko maahan verrattuna useammin kuntiin suuntautuvan myynnin esteinä. Alueella keskiarvon mukaan tarkasteltuna suurimpina esteinä myynnissä kunnille pidetään virkamiesten suhtautumista ja kuntien hankintaosaamisen tasoa. Sen sijaan alueella 18 prosenttia ja koko maassa hieman yli neljännes pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumista lainkaan esteenä. Poliittinen ilmapiiri ei ole esteenä noin neljäsosalle koko maan ja alueen pk-yrityksistä.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3861 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 1.7.–12.8.2008. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Pohjanmaan osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta heinä-elokuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

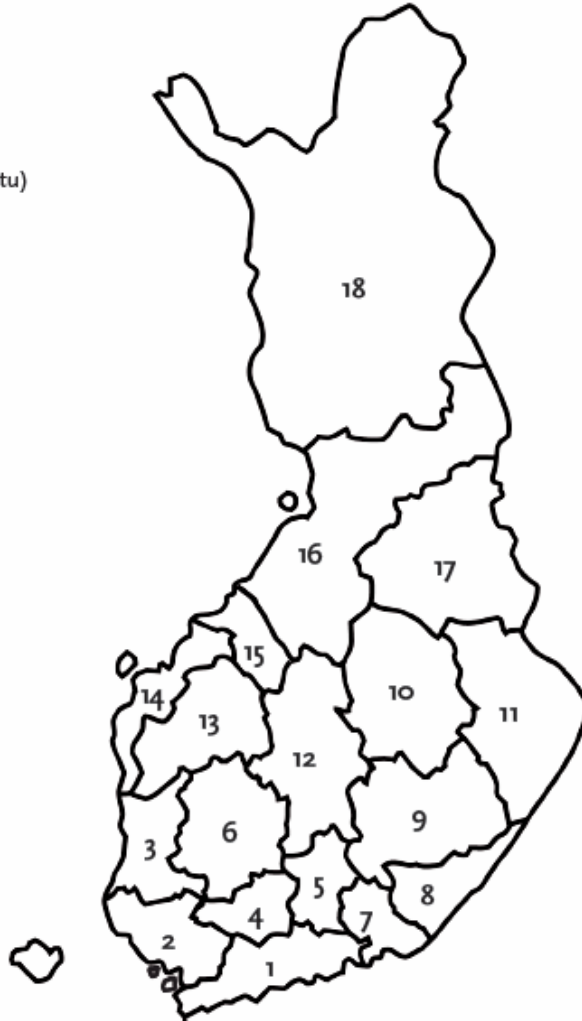
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 2/2008 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-POHJANMAA	274	5
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	57	21
	Rakentaminen (TOL: F)	29	11
	Kauppa (TOL: G)	64	23
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	124	45
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	133	49
	5 - 9 henkilöä	55	20
	10 - 19 henkilöä	36	13
	20 - 49 henkilöä	25	9
	50+ henkilöä	23	9
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	84	31
	0,20 - 0,49 milj. euroa	53	19
	0,50 - 1,49 milj. euroa	61	22
	1,50+ milj. euroa	71	26
	Ei vastausta	5	2
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	37	14
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	109	41
	Pyrkii säilyttämään asemansa	80	30
	Ei kasvutavoitetta	38	14
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	4	2
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	191	72
	Kyllä, vie itse suoraan	47	18
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	39	15
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	166	61
	1998 - 2002	39	14
	2003	68	25
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	223	82
	Palkattu toimitusjohtaja	38	14
	Muut	10	4

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

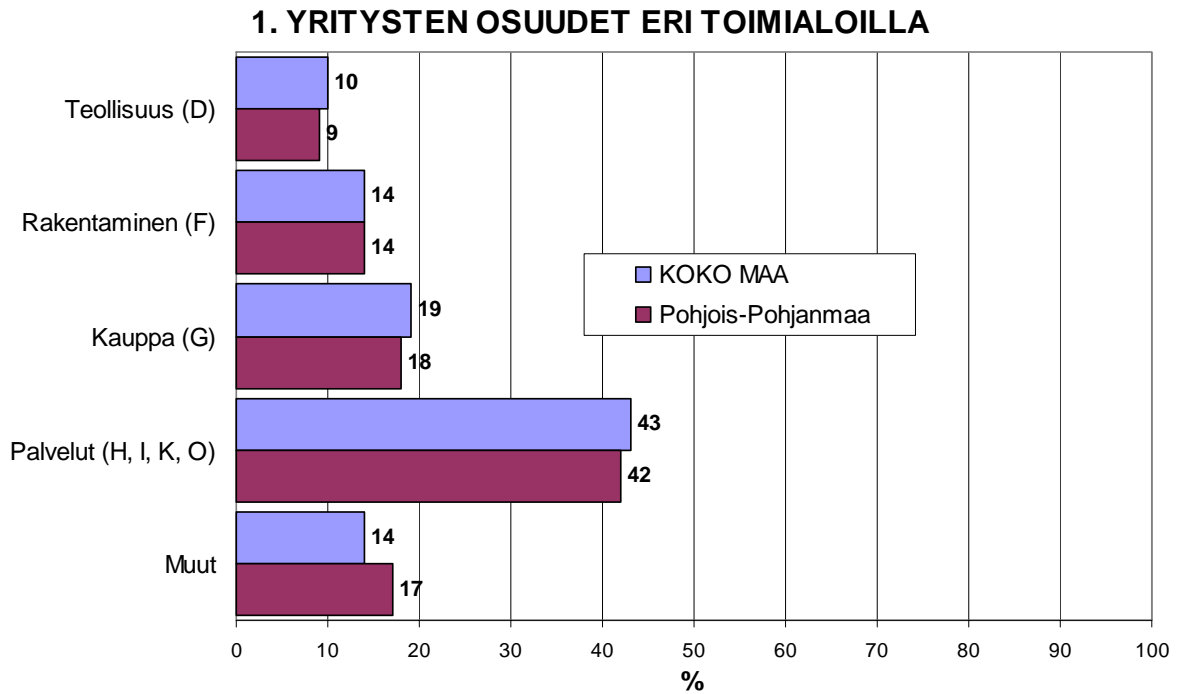
1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

Tutkimustulokset

1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 14 500 toimi Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaalla on teollisuuden ja palvelualueiden yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 170 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 8,2 %.

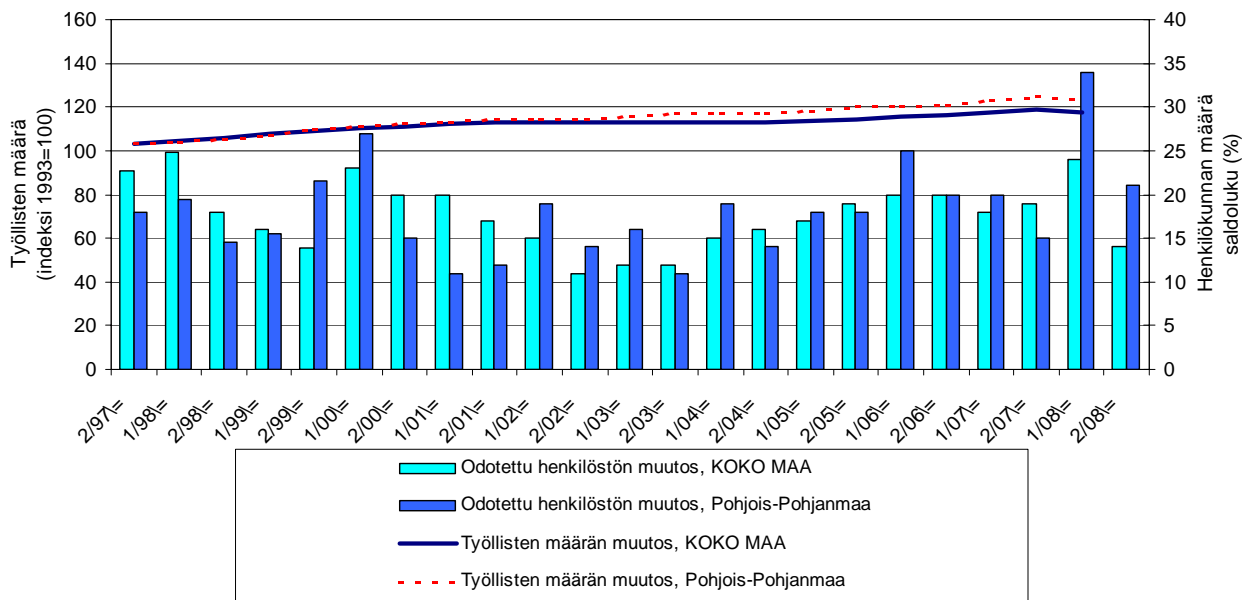
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	22	70	8	14
Pohjois-Pohjanmaa	27	68	6	21

Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla matalammalla tasolla kuin keväällä 2008 (saldoluku tuolloin +34 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät myös heikommät kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2008 henkilökunnan määrän saldoluku oli +24 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Pohjanmaan työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

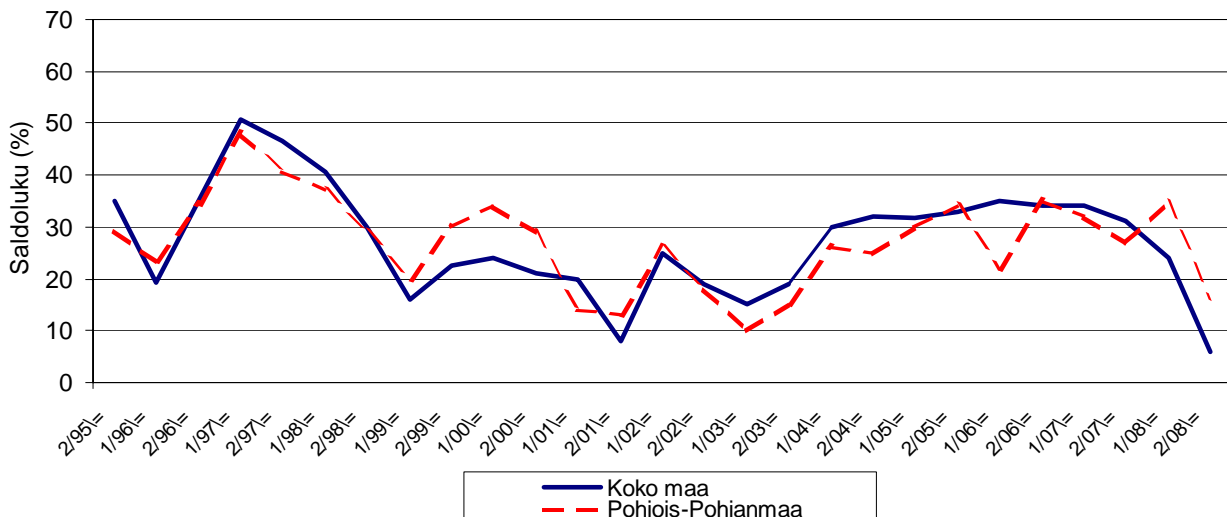
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	24	59	18	6
Pohjois-Pohjanmaa	30	55	15	16

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 30 prosenttia ennakoivat suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 15 prosenttia yrityksistä ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/95 lähtien. Kevään 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet. Pohjois-Pohjanmaalla laskua on tapahtunut hieman koko maata enemmän.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

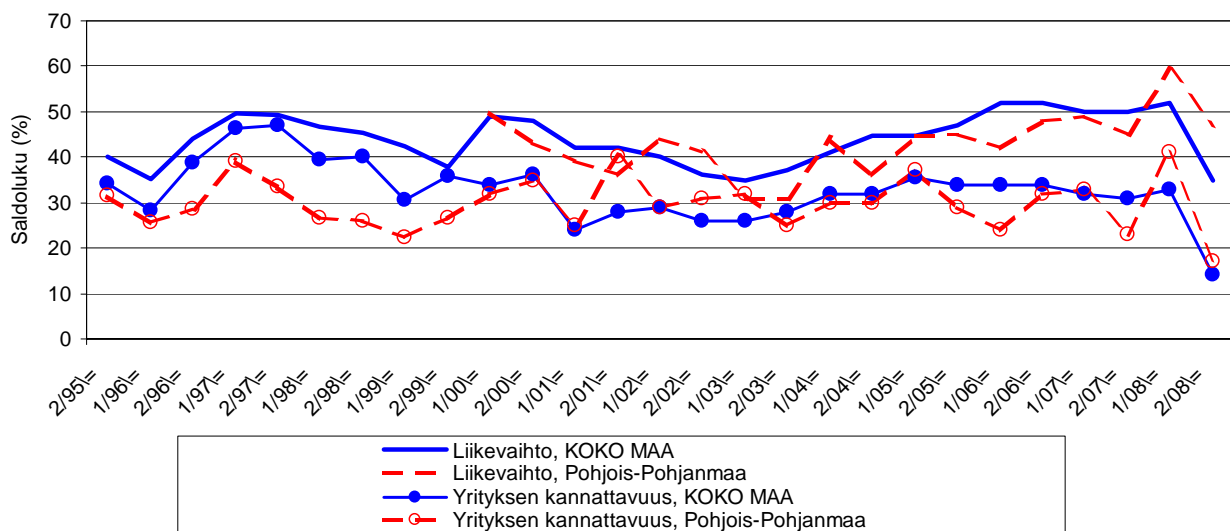
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	47	19	18	17	51	32	32	24
Yhtä suuri	41	64	73	74	41	50	60	67
Pienempi	12	17	8	9	8	18	8	9
Saldoluku (%)	35	2	10	8	43	14	24	15
Pohjois-Pohjanmaa								
Suurempi	55	26	18	13	46	34	37	33
Yhtä suuri	36	56	74	76	45	49	54	60
Pienempi	9	18	8	11	9	17	9	7
Saldoluku (%)	47	8	9	3	37	17	28	26

Koko maan suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Myös Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiiviset kaikkien tekijöiden suhteen. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen paremmat kuin koko maan kohdalla. Ainoastaan viennin ja tuonnin arvon nousua sekä tuotantokustannusten nousua ennakoiti vähäisempi määrä alueella koko maahan verrattuna.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/95 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla laskeneet kevään 2008 kyselystä. Myös koko maan suhdannenäkymät ovat liikevaihdon ja kannattavuuden kohdalla laskussa.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

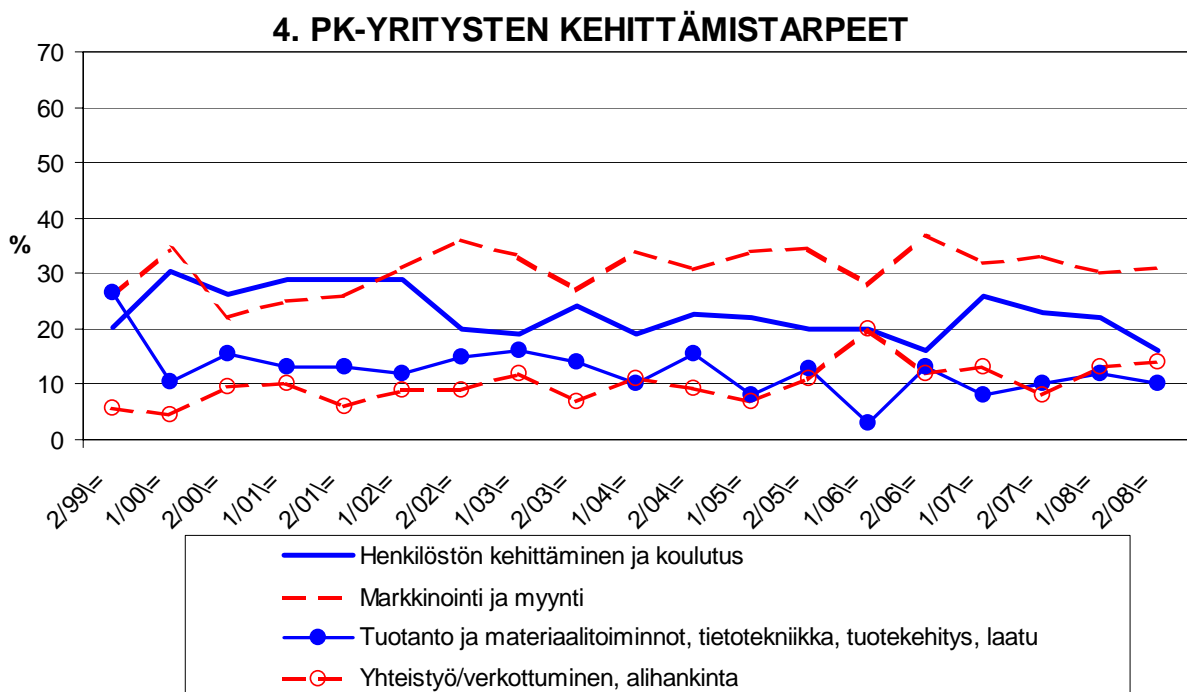
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Johtaminen	5	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	18	16
Markkinointi ja myynti	27	31
Vienti ja kansainvälistyminen	3	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	6	8
Tuotanto ja materiaalitoinnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	10
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	14
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Ei kehittämistarvetta	17	10

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat edelleen melko samankaltaisia. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Markkinointiin ja myyntiin sekä yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät kehittämistarpeet ovat lisääntyneet hieman Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2008 tilanteeseen verrattuna. Sen sijaan henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen sekä tuotantoon ja materiaalitointoihin liittyvät kehittämistarpeet ovat hiukan vähentyneet.

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	6
byrokratia	1,5	1,1
työlainsäädäntö	0,8	1,1
työehtosopimukset	0,5	0,0
muu sääntely	1,2	3,4
KUSTANNUSTASO	14	16
verotus	2,3	1,7
palkkataso	2,7	2,9
työn sivukulut	4,7	7,5
muut tuotantokustannukset	3,8	4,0
KILPAILUTILANNE	14	20
kireä kilpailutilanne	10,3	13,2
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,2	2,3
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	2,3
markkinoita vääristävät tuet	0,5	0,6
harmaa talous, konkurssit jne.	0,5	0,0
kysynnän riittämättömyys	1,2	1,7
RAHOITUS	6	9
rahoituksen saatavuus	1,7	2,9
rahoituksen hinta	1,2	1,1
vakuuksien puute	2,8	4,6
RESURSSITEKIJÄT	23	26
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	14,9	14,9
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1,0	0,6
toimitilat	1,4	5,2
koneet ja laitteet	0,8	0,6
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,2	4,6
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	18	12
MUUT TEKIJÄT	8	5
EI OSAA SANOA	13	8

Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät ja kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan nyt myös hieman suuremmaksi kehittämisen esteeksi Pohjois-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

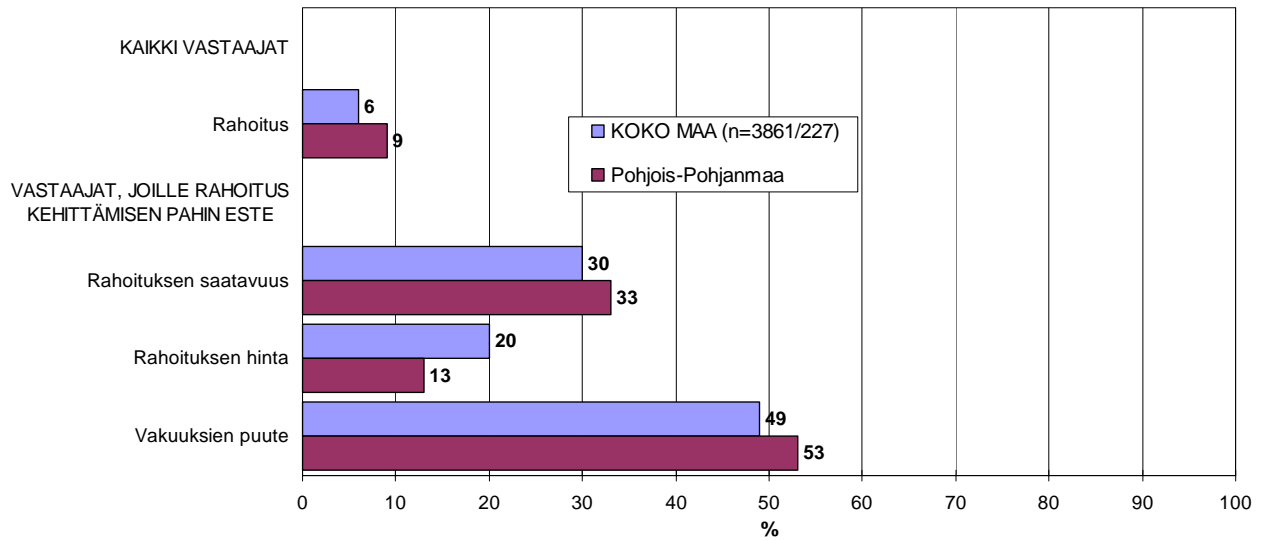
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 53 prosentilla, rahoituksen saatavuus 33 prosentilla sekä rahoituksen hinta 13 prosentilla. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä sekä kaikki että kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta nyt aiempaa pienempänä kehittämisen esteenä. Myös koko maassa sekä kasvuhakuiset että kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta hieman pienempänä kehittämisen esteenä, kuin keväällä 2008.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

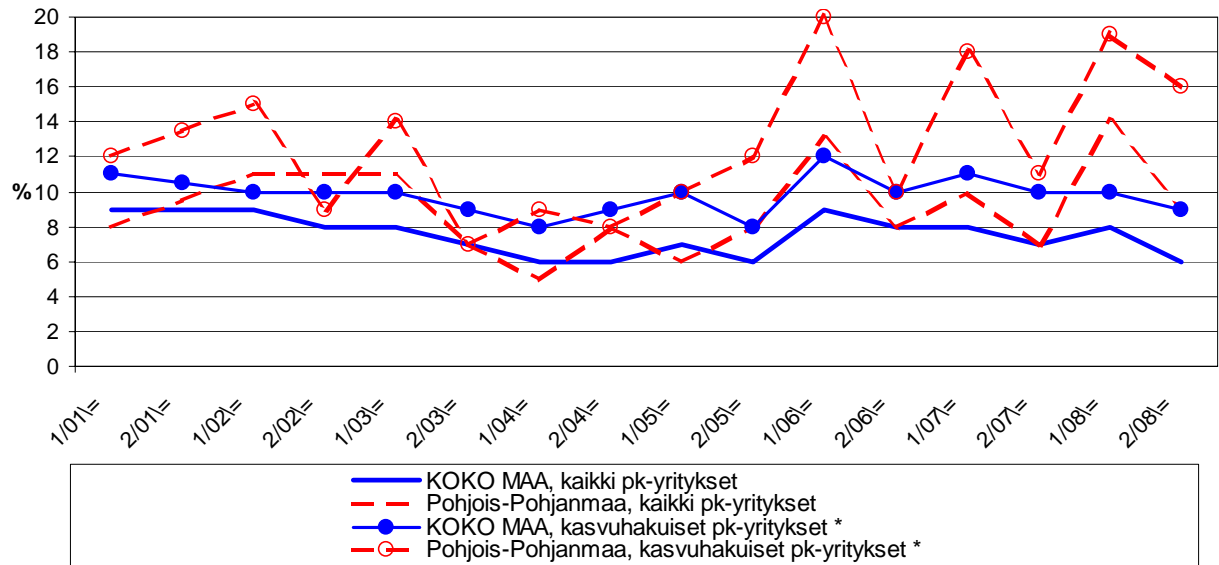
5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

-Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

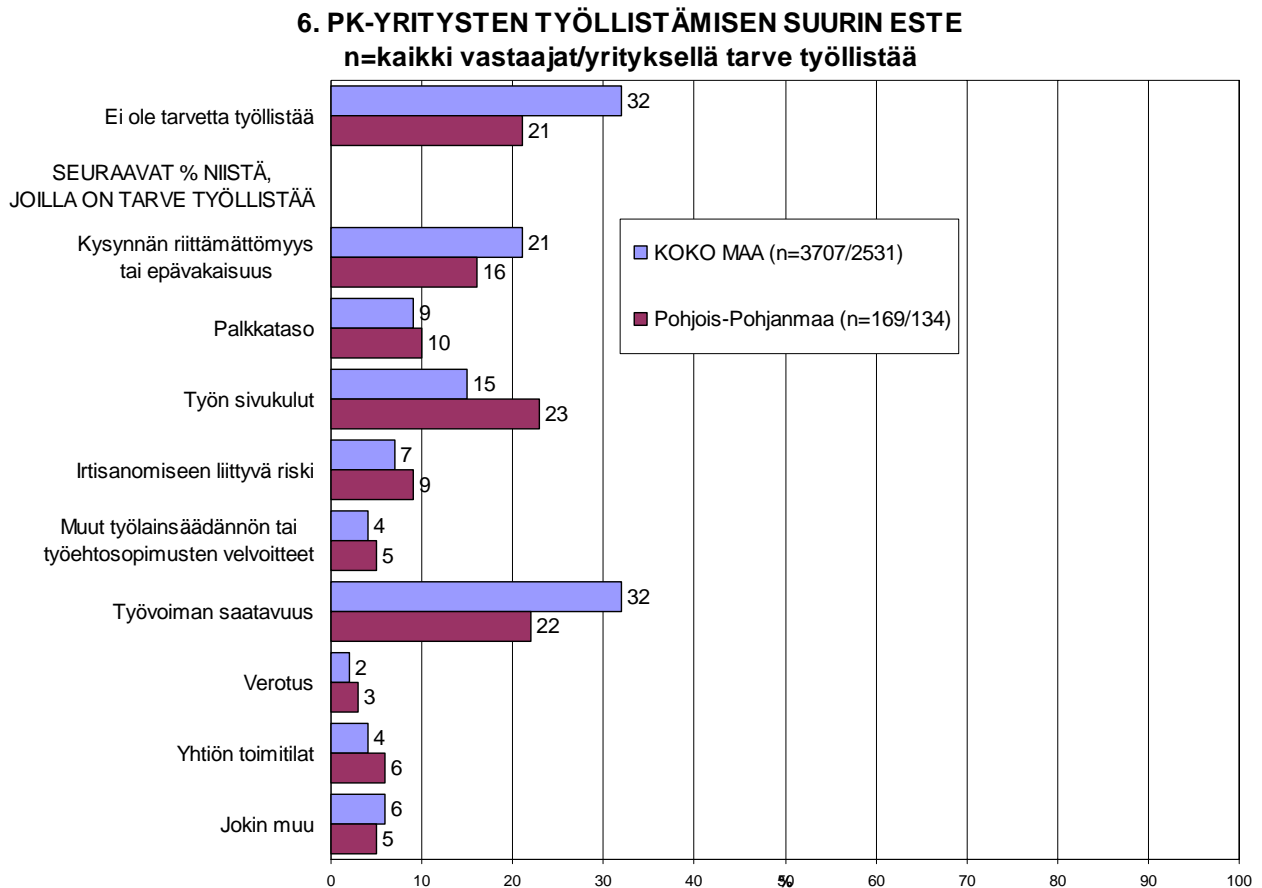
5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan-

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

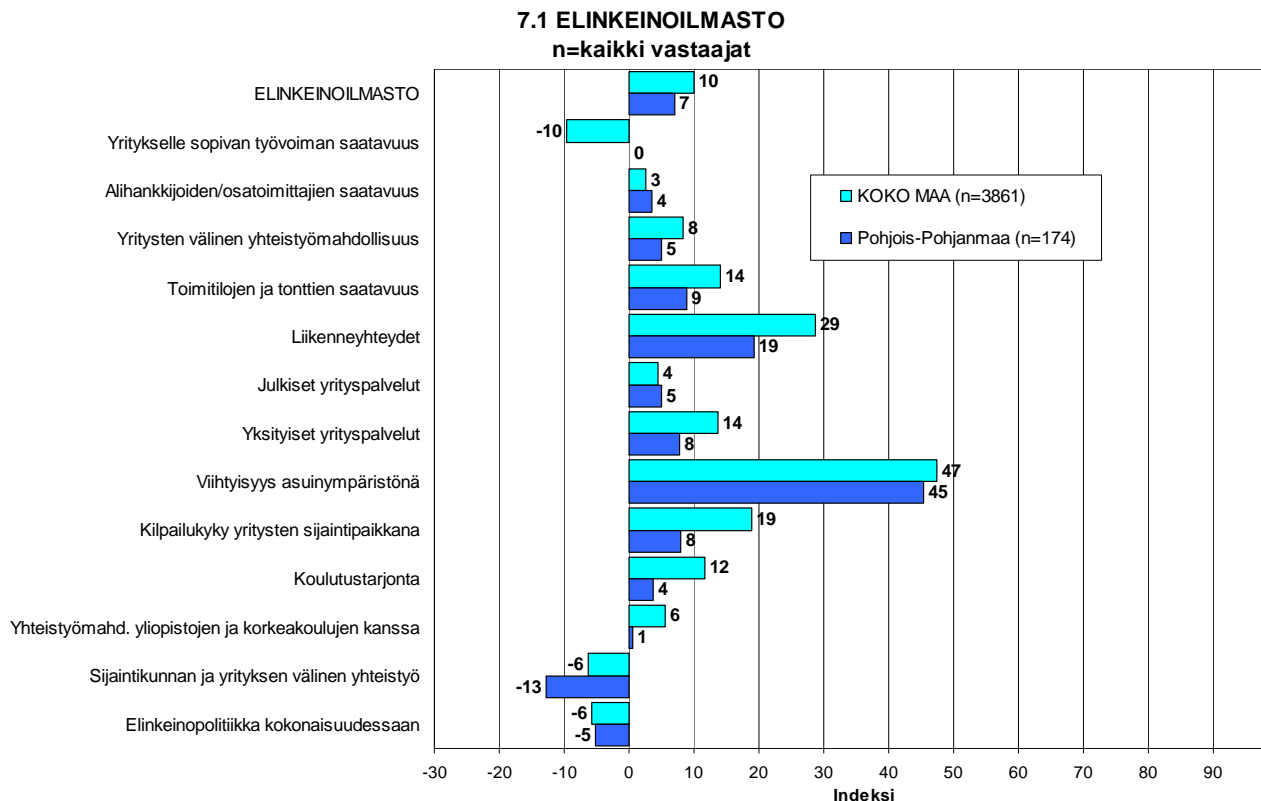
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

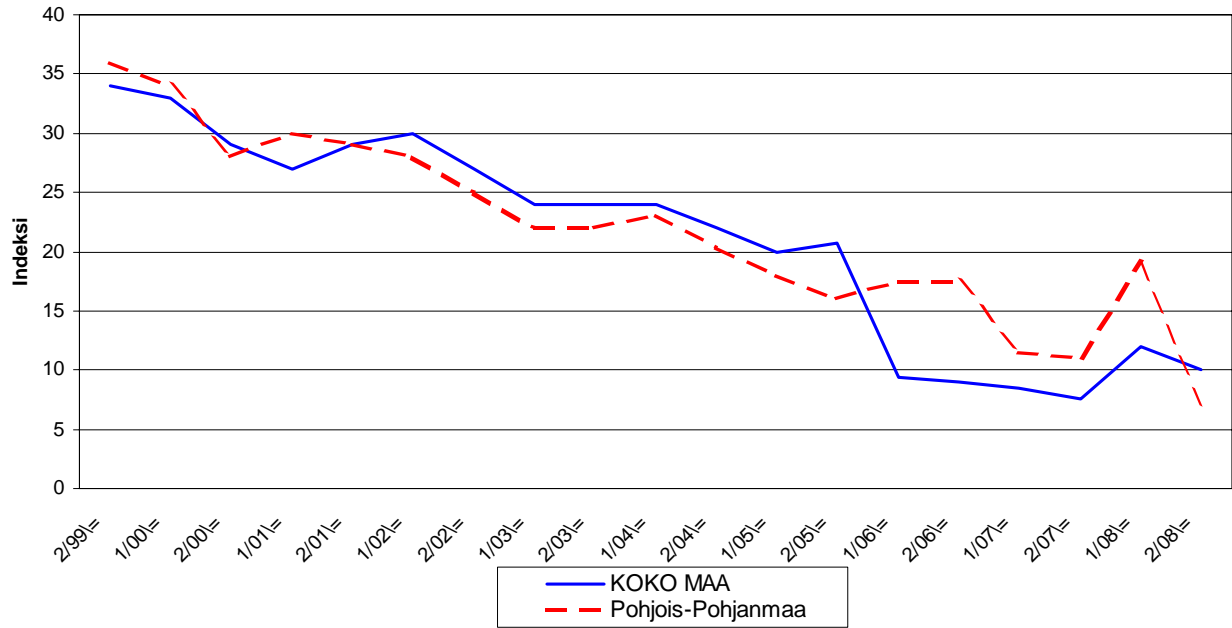
Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on työvoiman saatavuus, jota yli viidesosa (22%) niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Nyt myös työn sivukulut nousevat työllistämisen esteeksi alueen pk-yrityksille, joilla on tarve työllistää. Kolmanneksi työllistämisen esteeksi nousee kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 21 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Pohjanmaalla nyt hieman tyytymättömämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan sijaintikunnan ja yritysten väliseen yhteistyöhön sekä nyt myös elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuuteen, julkisiin yrityspalveluihin sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Pohjanmaalla laskusuunnassa. Koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on myös hieman heikompi kuin keväällä 2008. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.2 ELINKEINOILMASTO**- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-**

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

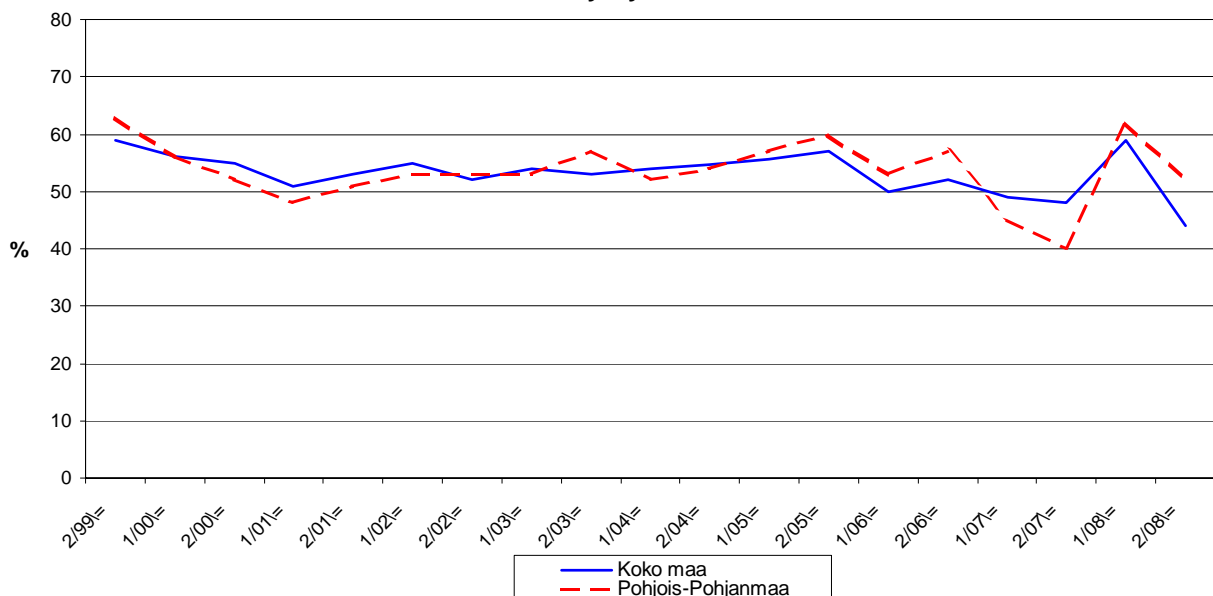
	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	9	14
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	34	38
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	30
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	17	15
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	2

Pohjois-Pohjanmaalla on edelleen enemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoiti kolme prosenttia koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaalla yritystoiminnan loppumisesta ennakoiti nyt kaksi prosenttia. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä nyt myös aiempaa enemmän myynnin ja markkinoinnin lisäämistä kotimaassa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Pohjanmaalla yhteensä 52 prosenttia ja koko maassa yhteensä 44 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut sekä alueella että koko maassa. Pohjois-Pohjanmaalla voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrä on laskenut 6 prosenttiyksikön verran verrattuna kevään 2008 tilanteeseen. Myös kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella sekä koko maassa on laskenut kevään 2008 tilanteeseen verrattuna.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

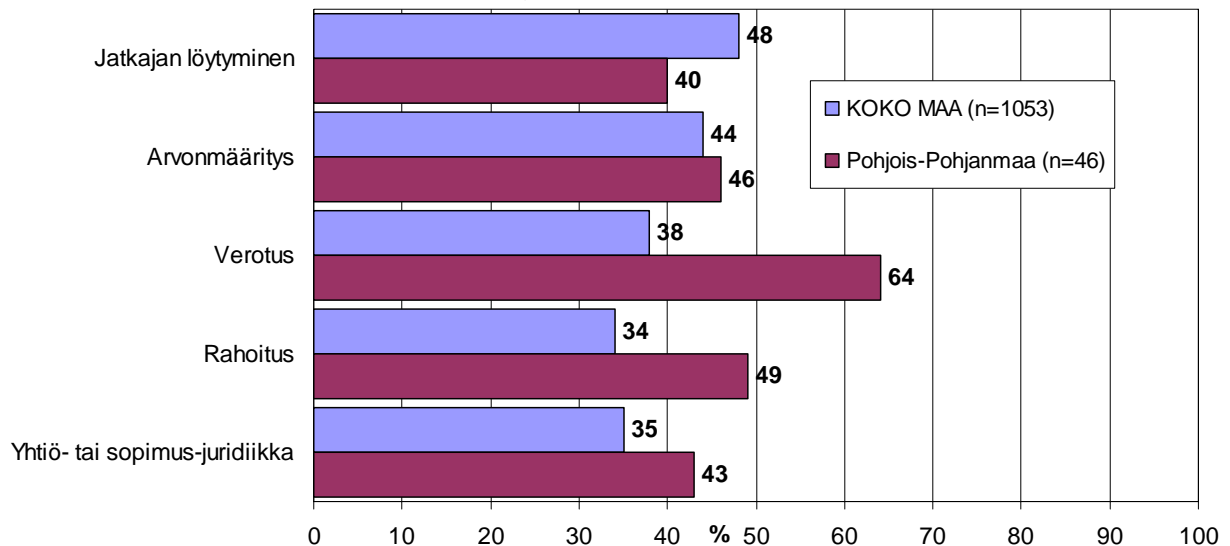
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois- Pohjanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	59	60
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	13
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	17	14
Ei osaa sanoa	14	14

Pohjois-Pohjanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden 27 prosentilla pk-yrityksistä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Pohjois-Pohjanmaan alueella ovat nyt verotus ja rahoitus.

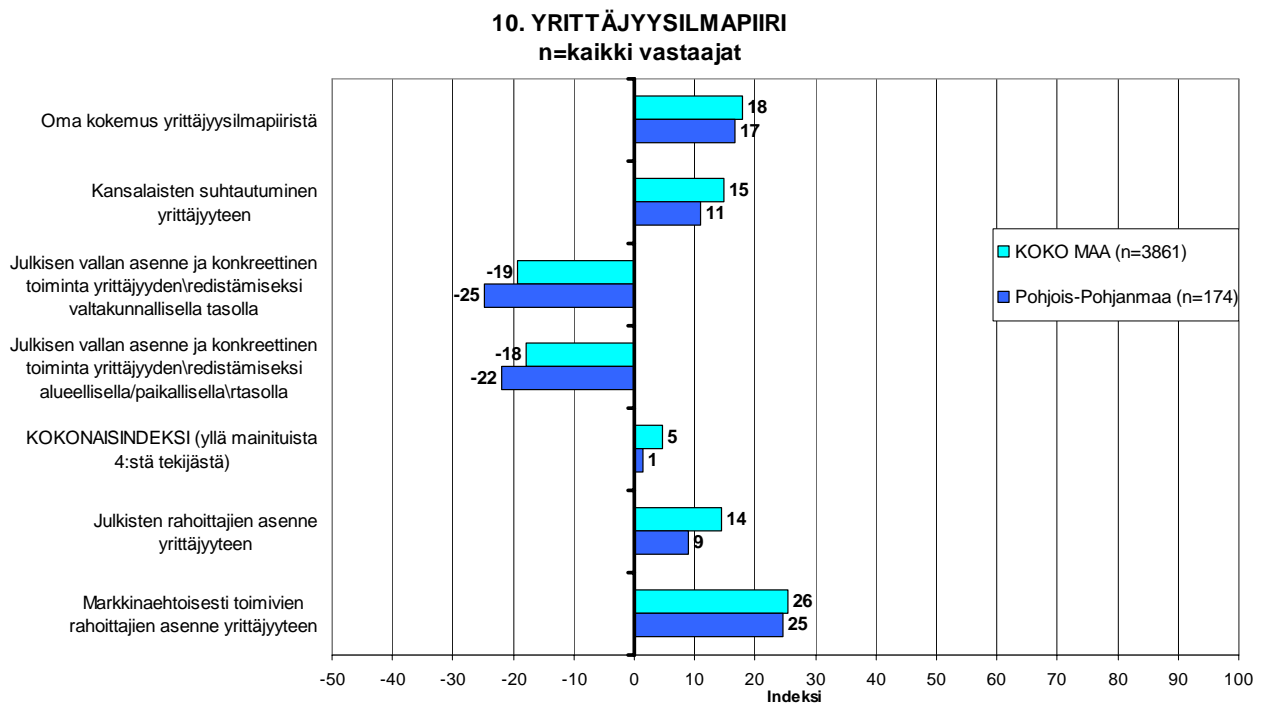
9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yrityksen, jossa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +5, kun taas Pohjois-Pohjanmaalla se nyt koko maata heikompi, +1. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot em. tekijöistä ovat koko maassa sekä Pohjois-Pohjanmaalla negatiivisemmat kevääseen 2008 verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien asenne arvioidaan nyt alueella heikommaksi kuin koko maassa keskimäärin. Sen sijaan markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pohjois-Pohjanmaan alueella melko samanlaiseksi, kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa keskimäärin.

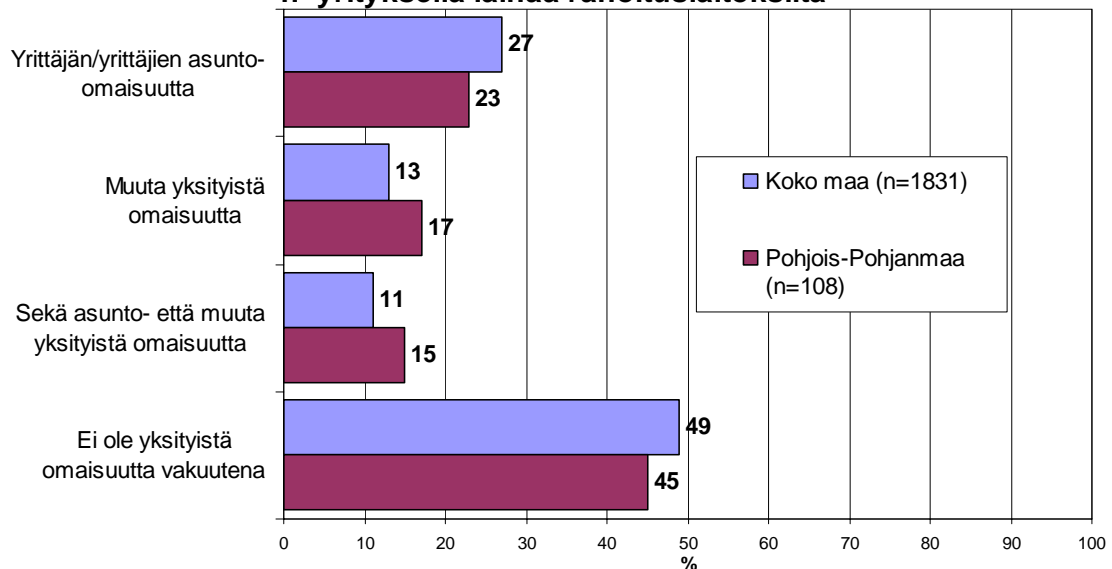
11 Pk-yritysten rahoitus

Koko maan pk-yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaalla rahoitusta oli ottanut puolestaan 36 prosenttia pk-yrityksistä.

Koko maan pk-yrityksistä 51 prosentilla on lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on 65. Koko maan osalta noin puolella (49%) niistä, joilla on lainaa rahoituslaitoksilta, ei ole yksityistä omaisuutta lainan vakuutena. Pohjois-Pohjanmaalla vastaava lukema on 45 prosenttia. Sekä koko maan että alueen osalta useimmiten lainojen vakuutena on yrittäjän / yrittäjien asunto-omaisuutta, jota on vakuutena hieman yli neljäsosalla koko maan ja hieman vajaa neljäsosalla alueen pk-yrityksistä.

11. ONKO YRITYKSEN LAINOJEN VAKUUTENA YKSITYISTÄ OMAISUUTTA TÄLLÄ HETKELLÄ

n=yrityksellä lainaa rahoituslaitoksilta

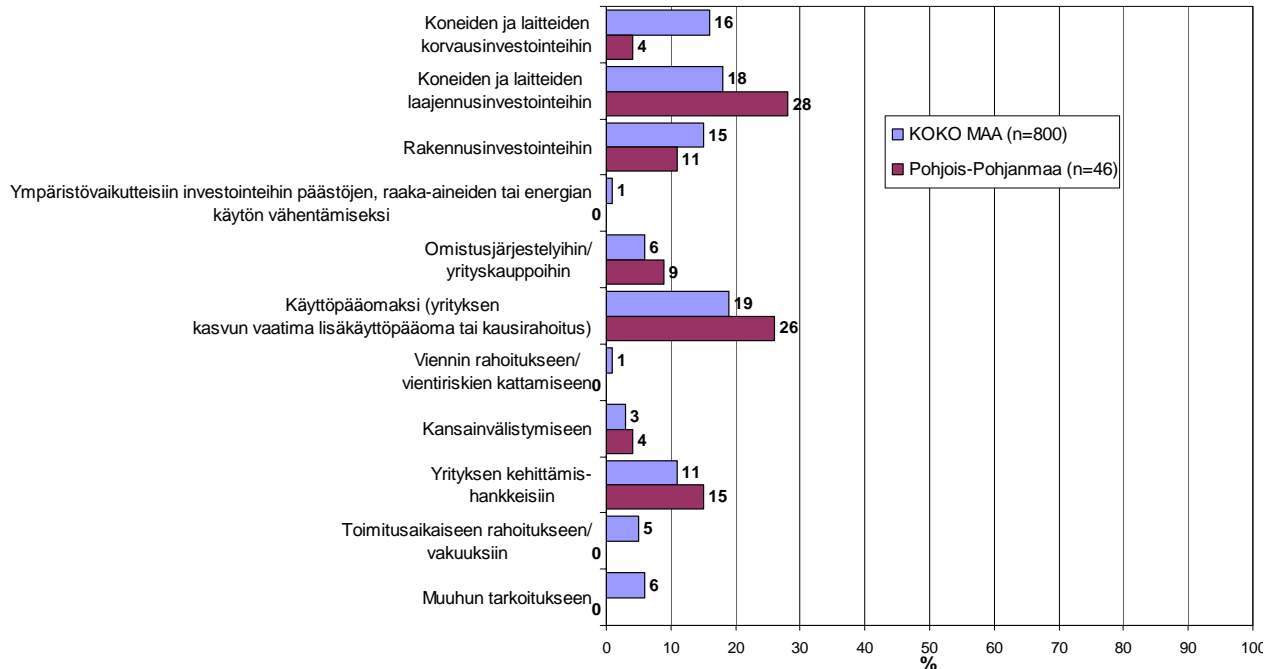
Alueella 28 prosenttia sekä koko maassa noin joka viides (22%) toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin sekä käyttöpääomaksi. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (78 %) tai Finnverasta (30%). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 20 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Koko maan yrityksistä hieman vajaa kolmasosa (31%) on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja viimeisen kolmen vuoden aikana päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä hieman yli neljäsosa (27%) pk-yrityksistä on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja.

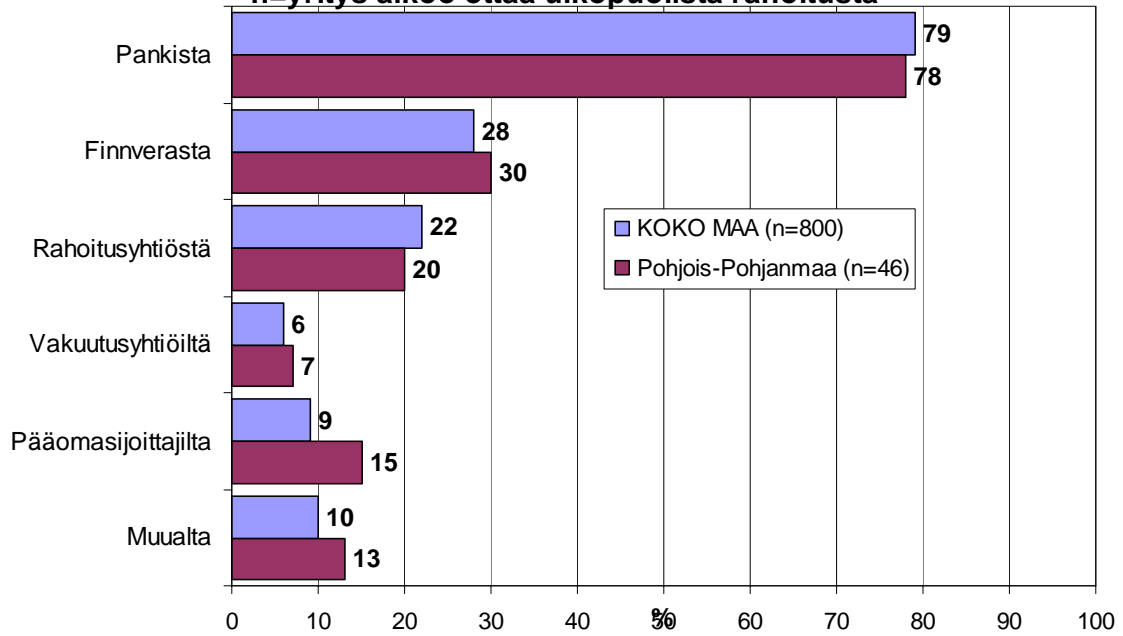
12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-

n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA -Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta- n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

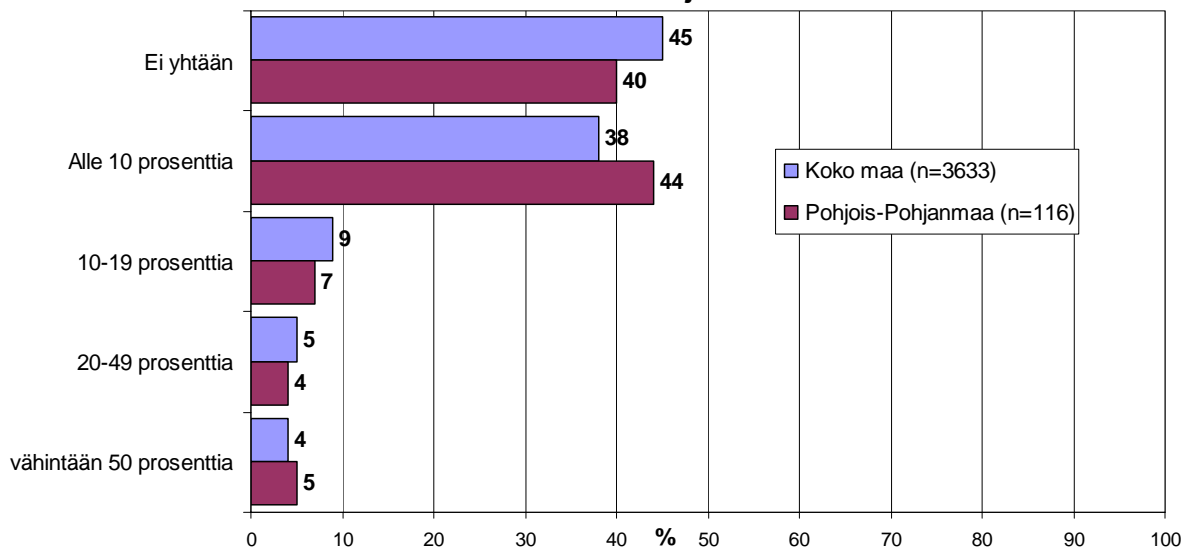

12 Pk-yritysten myynti kunnille

Suurin osa koko maan (45%) pk-yrityksistä ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Alueella neljä kymmenestä pk-yrityksestä ei muodosta osaa liikevaihdostaan myynnistä kunnille. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsee keskimäärin enemmän sellaisia pk-yrityksiä, joiden liikevaihdosta muodostuu osa myynnistä kunnille, kuin koko maassa keskimäärin. Lisäksi koko maan pk-yrityksistä noin neljä kymmenestä ilmoittaa, että liikevaihdosta muodostuu alle 10 prosenttia myynnistä kunnille. Pohjois-Pohjanmaalla 44 prosentilla pk-yrityksistä myynti kunnille on alle 10 prosenttia.

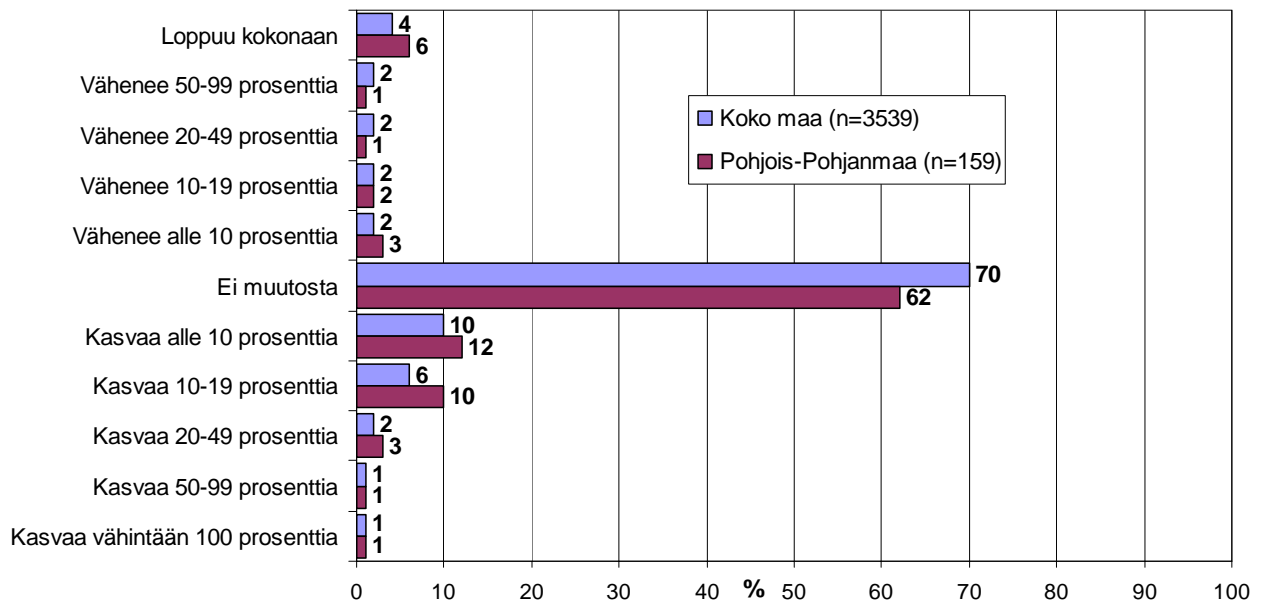
14. KUINKA SUURI OSUUS YRITYKSEN LIIKEVAIHDOSTA MUODOSTUU MYNNISTÄ KUNNILLE

n=kaikki vastaajat

Suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (62%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Yhteensä 20 prosenttia koko maan ja 26 prosenttia alueen pk-yrityksistä arvioi myynnin kunnille lisääntyvän seuraavan viiden vuoden aikana. Sen sijaan yhteensä 6 prosenttia alueen ja 8 prosenttia koko maan pk-yrityksistä arvioi myynnin vähenevän. Koko maan pk-yrityksistä 4 prosenttia arvioi myynnin kunnille loppuvan kokonaan seuraavan viiden vuoden aikana. Alueella myynnin loppumista ennakoiti puolestaan 6 prosenttia.

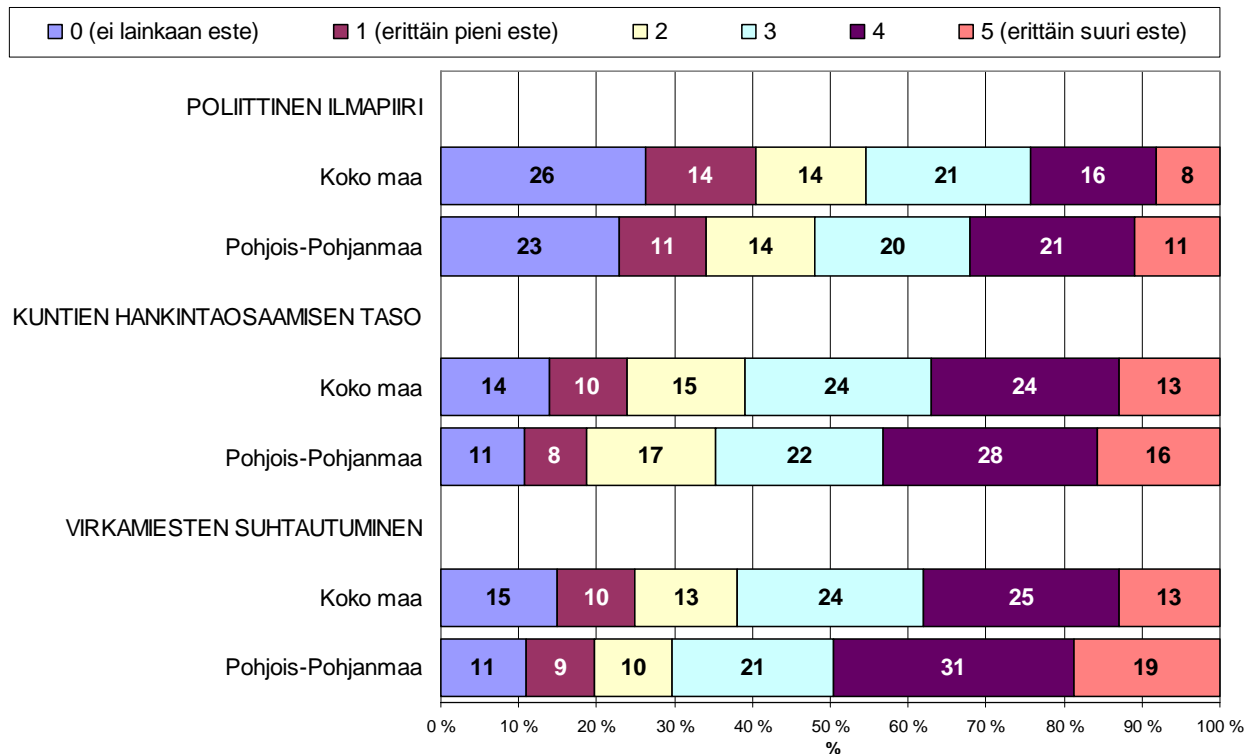
15. ARVIO MYYNNIN KEHITTYMISESTÄ KUNNILLE SEURAAVAN VIIDEN VUODEN AIKANA n=kaikki vastaajat

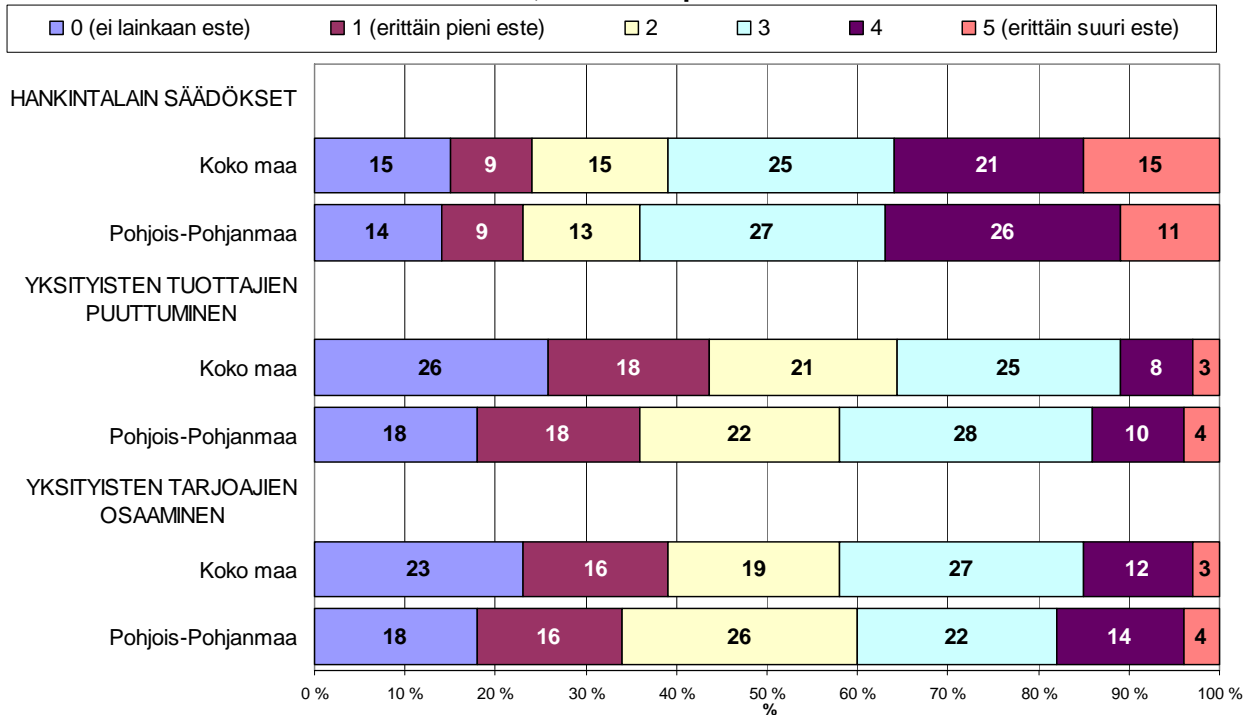

Alueella kaikkia tekijöitä pidetään koko maahan verrattuna useammin kuntiin suuntautuvan myynnin esteinä. Koko maan pk-yrityksistä 15 prosenttia pitää erittäin suurena kunnille suuntautuvan myynnin esteenä hankintalain säädöksiä. Hankintalain säädöksiä pidetään kuitenkin hieman harvemmin alueella erittäin suurena myynnin esteenä kuin koko maassa keskimäärin. Virkamiesten suhtautumista pitää alueella 19 prosenttia erittäin suurena myynnin esteenä, kun koko maan osalta se on erittäin suuri myynnin este 13 prosentille pk-yrityksistä. Lisäksi yli kymmenesosa koko maan (13%) ja 16 prosenttia alueen pk-yrityksistä pitää erittäin suurena myynnin esteenä kuntien hankintaosaamisen tasoa. Sen sijaan alueella 18 prosenttia ja koko maassa hieman yli neljännes pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumista lainkaan esteenä. Poliittinen ilmapiiri ei ole esteenä noin neljäsosalle koko maan ja alueen pk-yrityksistä.

16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (1/2)

Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri

16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (2/2)**Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri este**

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki (Pääkaupunkiseutu)**
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 010 470 1100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. 010 387 7870, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät
Uusikatu 64 A 2. krs, 90100 Oulu
Puhelin (08) 311 4677
Faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Oulu
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240